

LÁSZLÓFFY ALADÁR VERSEI ELÉ

Új költő első kötetébe lapozni: különös, izgalmas élmény. Még akkor is, ha az egymásba ölelkező versciklusok darabjait már külön és egyedenként megismertük születésükkor a folyóiratok hasábjain. Mint ahogy ez Lászlóffy Aladár esetében is történt. Az izmosodó tehetség költői üzeneteit esztendők során át felfogtuk szinte hetenként meg-megjelenő verseiből – és most teljes, kerek és befejezett mondattá, köteté állt össze a fiatal költőnemzedék egyik tagjának pártos, új utakat törő mondandója.

*„Tizenhét millió szívvel ver ez az ország!
A dobogás kórusa engedett engem
Toborzó útra –”*

jelenti ki a költő, mintha a megbízólevelét mutatná fel. Őszinteségében erőteljes ez az ars poetica. Hitvallás az induló költő célkitűzéseiről, és annak vállalása, hogy az írott szó mindig a „dobogás kórusát”, a nép törekvéseit és reményeit fogja szolgálni. Lászlóffy Aladár ahhoz a nemzedékhez tartozik, amelynek tagjaként úgyszólván még életrajzi adatai sem lehetnek. Hiszen most, a közelmúlt esztendőkben vált gyermekből eszmélő, alkotó ifjúvá, ahogyan ezt maga is költőien megfogalmazza, mondván –

„hogy szerszámot fogott már a mi kezünk is, fiúk, kik ezerkilencszáznegyvenhétben még gyermekek voltunk!”

Nemzedéke viszont annál gazdagabb a történelmi határkövekkel jelzett életrajzi adatokban. Óvodás korukban a fasizmus járma alatt nyögött az ország, s a felszabadulás napja egyik nagyon korai születés-napjuk táján keresendő. A forradalom első szakaszában koptatták az alsóbb osztályok padjait, és középiskolásokként kiáltottak éljent a republikára – amint ezt az idézett dátum is jelzi. És a hatéves terv esztendeiben végezték el az egyetemet, akkor álltak be a szocializmus építőinek táborába.

Lászlóffyról is sokkal többet mond nemzedékének e rövid életrajza, mintha saját életének két kezdő évtizedét összegeztük volna. Az első korosztály, amely címerünk vörös csillaga alatt tekintett széjjel először a világban, s amely a frissen tanult betűket a párt szabad jelszavaiban ismerte föl – ez Lászlóffy Aladár nemzedéke, és ennek a nemzedéknek az élményvilágát fejezik ki költői munkásságának első ciklusai. Így veheti össze sorsát az elődökével, hogy boldogan leszögezze:

*„És abból, mit tízezer évig vártak,
Tele kupával jut nekünk
Az édesvizű szabadságból.”*

Nyugtalan kutatás fűti Lászlóffy Aladár nyugtalanul hosszúra-rövidre szabott verssorait. Dinamikus szemlélet, amely mindenütt és mindig a változás arculatát, rugóit, törvényeit boncolja. És mindig az új jelenség izgatja és foglalkoztatja – az élet diadala a múlandó felett.

*„S a parázsló, őszi fasor
Az utolsó levélcsonkig égett.
De az ágak bütykös ujján valahol
Gyűlnek, gyűlnek az új kis fáklyák jövőre...”*

A természet örök megújódása, amely annyi költőt megihletett, nyer itt új kifejezést Lászlóffy szaggatott soraiban. De persze nem áll meg az „örök körforgás” ismétlődésének megfogalmazásánál. Felfedezi az új erők sosemvolt diadalát is, és mintegy kontrasztként a fentebb idézett természeti képre, felszabadulásunk tavaszára alkalmazza a változás, a fejlődés törvényszerűségét:

*„Minden megkívánta, hogy a történelem
időjárása új évszakot öltön!”*

Mintha az előbbi szakasz folytatása volna, lélegzésnyi szünet után. Pedig másik versből idéztük. Mint ahogy egy harmadik költemény két sora tovább viszi a gondolatmenetet, s ugyanarról a történelemtől megállapítja, hogy irányt csak arra kap,

*„Amerre a szabadság és a végtelenség
Sínpara kígyózik a tér töltésein.”*

A kornak a mínusz végtelenből a plusz végtelen felé történő iramlását merész képek és asszociációk műszereivel vizsgálja a költő, és a szabadvers hol terjengősebb, hol pedig szaporább ritmusában rögzíti. Régi igazságot ismétlünk, amikor azt mondjuk, hogy a törvényeket csak látszólag nélkülöző szabadverset épp olyan nehéz, vagy néha talán nehezebb megírni, mint a kötöttet. Egy bizonyos, hogy olvasni nehezebb. De a zárt strófákhoz szokott olvasónak is

érdemes belebocsátkozni ennek a csöppet sem rendszertelen áramlásnak a hullámaiba. A feszes szótagszámot bőven kárpótolja a képek fölépítésének szigorúsága, például abban a szerelmes versben, ahol a lebegő szélhez szól a költő:

*„De lásd, és öleld, és csókold
Körül őt,
S ott legyen helye,
Hol világot ölelő alakodban
A szív lenne benned.”*

S a napi munkakezdés hűvös öröme milyen gondosan megszerkesztve csillan ki az alábbi szakaszból:

*„És ébred az ország
Az utakra fűzött gyöngysorok: városok falvak
Csengve egymáshoz érnek az ébredésben
És ilyenkor összeér
A bennük élő emberek karja
Ahogy együtt helyére emelik
Társadalmunk kék-arany kupoláját.”*

Persze egyet s mást számon kérhetünk még Lászlóffy Aladártól. Az olykor sutba dobott ökonómiát, sokréteű képrendszerének helyenkénti fölösleges bonnyolítását, amely nehézkessé teszi a verset, megerősítővé az olvasását, homályosabbá az üggyel-bajjal kifejtő mondanivalót. De ezek mind az útkeresés kezdeti velejárói. A költő rendre el fogja hagyogatni őket – ezt bizonyítja az egész kötet, amely új, tehetséges és sokat ígérő költőt mutat be – szocialista-realista arcvonalunk gazdag mondanivalókkal érkező egyik újoncát.

MAJTÉNYI ERIK